

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра теорії та історії музики

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гарант освітньої програми
Олена РОЩЕНКО

О. Рощенко
_____ 2020 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Проректор з навчальної роботи
Інна СТАШЕВСЬКА

І. Сташевська
_____ 2020 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Олена ГОНЧАР

О. Гончар
« 1 » вересня 2020 року

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ПСИХОЛОГІЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

спеціальність – 025 Музичне мистецтво

галузь знань – 02 Культура і мистецтво

ступінь вищої освіти – доктор філософії

Харків, ХДАК, 2020

Силабус склав:

Щепакін В. М., доктор мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та історії музики

Силабус затверджено на засіданні кафедри теорії та історії музики

Протокол № 1 від «25» серпня 2020 р

Завідувач кафедри (Олена РОЩЕНКО)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено радою факультету музичного мистецтва

Протокол № 1 від «01» вересня 2020 р.

Голова ради факультету (Тетяна БОЛЬШАКОВА)
(підпис) (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу	Психологія музичного мистецтва
Викладач	Щепакін Василь Михайлович
Профіль викладача	vasyl_shchepakin@xdak.ukr.edukation, профіль у Google Suite for Edukation
Контактний телефон та e-mail	+ 380951436218 basilshchepakin@ukr.net
Інформація про консультації	Індивідуально в аудиторії чи на кафедрі або он-лайн із залученням засобів дистанційної освіти
Логіка вивчення курсу (пререквізити)	Вивчення дисципліни передбачає актуалізацію знань із циклів бакалаврської та магістерської професійної підготовки, зокрема предметів “Психологія”, “Музична педагогіка”, “Методика викладання спецдисциплін” та ін.

2. Анотація до курсу

Курс є вибірковим компонентом освітньої програми і спрямований на формування поглибленого знання з психологічних аспектів діяльності у сферах музичної педагогіки, музичного виконавства, композиторської творчості, а також сприйняття музики як фахівцями-професіоналами, так і пересічними слухачами (глядачами).

Дисципліна призначена розширити можливості майбутніх викладачів спеціальних дисциплін в закладах вищої освіти під час проведення ними практичних і теоретичних курсів шляхом застосування новітніх навичок осмислення музичної діяльності через поєднання педагогічних і психологічних

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психічні процеси і характерні властивості творчої особистості, пов'язані з музичним мистецтвом, музично-виконавською діяльністю та є відображенням психічних явищ у музичній мові, властивій різним напрямам і сферам музичного мистецтва, а також сприйняття музичних творів і особливості рефлексії на них.

Курс «Психологія музичного мистецтва» допомагає виховувати у студентів глибокі, дієві, усвідомлені й широкі інтереси до музично-педагогічної діяльності, які сприяють формуванню відповідних здібностей, умінь та навичок.

Матеріалом для вивчення дисципліни слугують музично-виконавська, музично-педагогічна і композиторська практики, які є специфічним видом соціального спілкування; психічні особливості суб'єктів музично-естетичної взаємодії; особистості, для яких притаманні особистісні процеси сприйняття, переживання й розуміння музики як змістовної інформації.

Навчальний матеріал складається з трьох взаємопов'язаних розділів:

1. Психологічні аспекти розвитку і формування музиканта.
2. Психологічні особливості творчої діяльності музиканта.

3. Психологія сприйняття музичних творів.

3. Мета навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає у забезпеченні глибоких знань з музичної психології, психології музичної освіти та психології музично-творчої діяльності, які б допомогли майбутнім науково-педагогічним працівникам вищої школи усвідомити специфіку своєї спеціальності та успішно самостійно вдосконалювати свою виконавську та науково-педагогічну майстерність. Необхідність вивчення цієї вибіркової дисципліни зумовлена важливою вимогою до професійної підготовки майбутніх науково-педагогічних і, водночас, творчих фахівців-музикантів, яка стосується формування знань зі специфіки психології музичного мистецтва і подальшої реалізації їхніх професійних функцій як виконавців і науково-педагогічних працівників у системі вищої музичної освіти і музично-дослідницької (наукової) і музично-освітньої діяльності.

Зокрема, курс призначений для подальшого формування таких загальних і спеціальних компетенцій:

ЗКЗ Здатність працювати в міжнародному контексті з використанням сучасних інтернет-технологій для організації і забезпечення власної інноваційної наукової та педагогічної діяльності у підготовці наукових публікацій, звітів, ділової та особистої документації.

СК 3. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

СК 4. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

СК 5. Здатність доцільно застосовувати новітні музикознавчі концепції, а також пояснювати сучасні музичні явища і процеси.

СК 6. Здатність аналітично мислити і практично застосовувати навички систематизації та узагальнення інформації, працювати з іншомовними науковими текстами за напрямом досліджень.

СК 7. Здатність самостійно здійснювати аналіз музичного твору та особливостей його функціонування у певному соціокультурному середовищі.

4. Результати навчання

РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з музичної культури та мистецтва і на межі предметних галузей, а також дослідницькі вміння та навички, достатні для проведення наукових досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.

РН 5. Вміти працювати з найрізноманітнішими джерелами, здійснювати, обробляти, аналізувати та систематизувати отриману інформацію.

РН 6. Застосовувати загальні принципи та методи музикознавчої науки у власних наукових розвідках та у викладацькій практиці.

РН 7. Критично аналізувати результати власних досліджень у контексті сучасних

знань.

РН 8. Професійно викладати дисципліни музикознавчого циклу на рівні, що відповідає отриманій освітньо-науковій кваліфікації.

РН 10. Бути здатним до саморозвитку і самовдосконалення протягом життя, нести відповідальність за навчання інших.

РН 11. Планувати, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт у науково-педагогічній та музично-просвітницькій сферах діяльності.

5. Організація навчання

Ознаки курсу	Вибірковий компонент з циклу дисциплін професійної та практичної підготовки
Формат курсу	Денна форма навчання, 2 семестр
Обсяг курсу	Кількість кредитів — 6 Загальна кількість годин — 180 Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних — 4 (разом 60) Самостійної роботи студента — 120
Технічне і програмне забезпечення	Аудіо-, відео- та мультимедійне обладнання ХДАК (програвач, DVD-плеєр, телевізор, ноутбук), і засоби дистанційної освіти (акаунт на GoogleSuite, Skype тощо).
Форми, види навчальних занять та методи навчання	Форми: навчальні заняття в очній, дистанційній або змішаній формах, самостійна робота, контрольні заходи. Види: лекція, семінар, консультація, індивідуальні заняття. Методи: пояснювально-ілюстративне навчання, проблемна лекція, дискусія, частково-пошуковий метод, дослідницький метод.
Поточний контроль	Контроль відвідування та участі в лекційних заняттях. Оцінювання участі в семінарських заняттях. Перевірка результатів самостійної роботи. Може проводитися в дистанційній (синхронній) формі.
Підсумковий контроль	Залік. За умов карантину може проводитися в дистанційній (синхронній) формі.
Політика курсу	Відпрацювання пропущених занять проводиться через співбесіду за змістом пропущеного лекційного матеріалу та семінарських занять або через індивідуальні завдання. Дотримання правил академічної доброчесності. Неприпустимість академічного плагіату в письмових видах робіт. Академічна свобода та взаємоповага як засадничі позиції взаємодії учасників освітнього процесу.

6.1. Структура навчальної дисципліни

Перелік тем	Разом годин	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовний блок 1. Психологічні аспекти розвитку і формування музиканта				

Тема 1. Основні етапи в розвитку музичної психології	18	4	1	13
Тема 2. Загальні і спеціальні здібності музиканта	18	6	1	11
Тема 3. Психолого-педагогічні прийоми, що формують музичні здібності на початковому етапі	18	4	1	13
Тема 4. Психологічна природа музичної діяльності (звуковисотне відчуття, ритмічна організація, уява, увага, музична пам'ять)	18	6	1	11
Змістовний блок 2. Психологічні особливості творчої діяльності музиканта				
Тема 5. Індивідуально-типологічні особливості особистості музиканта	18	4	1	13
Тема 6. Психологічні аспекти творчої діяльності музиканта-виконавця	18	4	1	13
Тема 7. Психологічні аспекти композиторської творчості	18	6	1	11
Змістовний блок 3. Психологія сприйняття музичних творів				
Тема 8. Сприймання в системі інтелектуальних властивостей музиканта	18	4	1	13
Тема 9. Психологічні аспекти відчуття й розуміння музики особами з різним ступенем музичної освіченості і підготовки	18	6	1	11
Тема 10. Комунікативна функція музики	18	6	1	11
Усього	180	50	10	120

6.2. Теми семінарських занять

Тема 1. Еволюція музично-психологічної думки.

Тема 2. Класифікація й особливості спеціальних здібностей музиканта.

Тема 3. Психолого-педагогічні особливості формування музичних здібностей на початковому етапі становлення музиканта.

Тема 4. Психологічні особливості музичної діяльності.

Тема 5. Музикант як презентант індивідуально-типологічних психологічних рис.

Тема 6. Психологія діяльності музиканта-виконавця.

Тема 7. Психологія композиторської творчості.

Тема 8. Сприймання як інтелектуальна властивість музиканта.

Тема 9. Психологічні особливості сприймання музики в соціумі.

Тема 10. Психологічні аспекти музичної комунікації в сучасному культурному суспільстві.

7. Система оцінювання

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Розподіл балів за видами робіт:

Відвідування лекцій: від 0 до 3 балів (макс. $10 \times 3 = 30$ балів).

Робота на семінарських заняттях: від 0 до 3 балів (макс. $3 \times 10 = 30$ балів).

Самостійна робота (перевірка результатів): від 0 до 2 балів (макс. $2 \times 10 = 20$ балів).

Залік: до 20 балів

Усього: $30 + 30 + 20 + 20 = 100$ балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання

A 90-100 (відмінно): аспірант відвідував усі аудиторні заняття, має повний конспект лекцій, творче орієнтується в матеріалі курсу, якісно виконував усі семінарські завдання, постійно брав активну участь в обговоренні проблемних питань дисципліни.

B 82–89 (добре): аспірант відвідував переважну більшість аудиторних занять, має конспект лекцій, вільно орієнтується в матеріалі курсу, доволі повно виконував семінарські завдання, брав участь в обговоренні проблемних питань дисципліни.

C 74–81 (добре): аспірант відвідував більшість аудиторних занять, має конспект лекцій, орієнтується в більшості проблем з курсу, виконував семінарські завдання, іноді брав участь в обговоренні проблемних питань дисципліни.

D 64–73 (задовільно): аспірант відвідував частину аудиторних занять, відсутній конспект частини лекцій, орієнтується в деяких проблемах з курсу, виконував деякі семінарські завдання, майже не брав участі в обговоренні проблемних питань дисципліни.

Е 60–63 (задовільно): аспірант відвідав незначну частину аудиторних занять, відсутній конспект більшості лекцій, поверхово розуміється в проблемах курсу, більшість семінарських завдань не виконані або виконані на низькому рівні, уникав обговорення проблемних питань дисципліни.

FX 35–59 (незадовільно з можливістю повторного складання): аспірант пропустив більшість аудиторних занять, немає конспекту лекцій, дуже поверхово розуміється в проблемах курсу, семінарські завдання не були виконані, практично не брав участь в обговоренні проблемних питань дисципліни.

F 0–34 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни): аспірант не відвідував або майже не відвідував заняття з даної дисципліни, не має конспекту лекцій, не розуміється в проблемах курсу, практичні завдання не виконувалися, уникав обговорення проблемних питань дисципліни.

8. Література до курсу

8.1. Основна:

1. Драганчук В. М. Музична психологія і терапія : навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво». Східноєвр. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. 230 с.
2. Науменко С. І. Психологія музичної діяльності. Чернівці: ПП Видавничий дім «Родовід», 2015. 408 с.
3. Роменець В. Психологія творчості : монографія. Київ : Либідь, 2004. 288 с.
4. Теплов Б. М. Психологія музикальних способностей: монографія / АПН РСФСР. Москва-Ленинград: АПН, 1947. 345 с.
5. Цыпин Г. М. Музыкант и его работа. Кн. 1 проблемы психологии творчества. Москва : Сов. Композитор, 1988. 382 с., ил.
6. Цыпин Г. М. Психология музыкальной деятельности : монография. Москва : Искусство, 1994. 213 с.
7. Ярмо М. І. Епістемологія світу музики. В 2-х томах. – Том 1. Методологічні рефлексії та алгоритми постмодерної музикознавчої свідомості: архітектоніка світу музики : монографія. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2010. 632 с.
8. Ярмо М. І. Психологія музичних здібностей : курс лекцій. Дрогобич : Видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2015. 218 с.

8.2. Додаткова

Берхин Н. Б. Общие проблемы психологии искусства: монография. Москва : Наука 1981. 342 с.